

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ	: RDG62T0151
โครงการ	: การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยววิถีคลองในพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันออก
นักวิจัย	: ดร.วสิษฐ์ สิริสม (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา)
ระยะเวลาโครงการ	: 8 เดือน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยววิถีคลองในพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันออก การวิเคราะห์และประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยววิถีคลองในพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันออก การจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยววิถีคลองในพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันออก และสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยววิถีคลองในพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันออก ดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method) โดยใช้วิธีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการลงพื้นที่วิจัยจัดเก็บข้อมูลโดยการสำรวจ การสัมภาษณ์ ประเมินและสังเกตการณ์ โดยได้ศึกษาข้อมูลจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย ภาคละ 2 ครั้ง จำนวนรวม 80 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 30 คน กลุ่มผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนใช้วิธีการประชุมระดมความคิด 2 ภาคละ 1 ครั้ง จำนวนรวม 100 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 20 คน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 10 คน

ผลการศึกษาพบว่า ในด้านการประเมินแหล่งท่องเที่ยว ในภาคกลาง ชุมชนท่าคา ชุมชนคลองลัดมะยม ชุมชนคลองบางหลวง และภาคตะวันออก ชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี และชุมชนริมน้ำจันทบูร มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ประวัติศาสตร์ อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของกลุ่มน้ำ ในด้านต่างๆ ดังนี้ 1) ด้านกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยววิถีคลองในพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันออก ชุมชนท่าคา ชุมชนคลองลัดมะยม ชุมชนคลองบางหลวง และภาคตะวันออก ชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี และชุมชนริมน้ำจันทบูร มีศักยภาพแหล่งท่องเที่ยววิถีคลอง มีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว มีเส้นทางเรือชมวิถีชีวิตชุมชน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีความสะดวกสามารถเดินทางได้ทั้งทางรถยนต์และทางเรือ มีการให้บริการที่พัก มีมีโฮมสเตย์ที่พักในชุมชน เป็นการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวค่อนข้างครบถ้วน อาทิ สถานที่จอดรถเพียงพอ ห้องน้ำสะอาดและเพียงพอ มีการรักษาความปลอดภัยดูแลความเรียบร้อย มีสถานีอนามัย กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นเชิงเกษตร การอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น สัมผัสวิถีชีวิต 2) ด้านฐานข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยววิถีคลองในพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันออก ในภาคกลาง ชุมชนท่าคา เป็นแหล่งท่องเที่ยว

เชิงเกษตร วัฒนธรรม วิถีชีวิต มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ชุมชนคลองลัดมะยม เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วิถีชีวิต มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และชุมชนคลองบางหลวง เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วิถีชีวิต มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชุมชนตลาดคลองสวน 100 ปี เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม วิถีชีวิต มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายที่ผสมผสานกันระหว่างทั้ง ชาวไทยจีน ชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิม และชุมชนริมน้ำจันทบูร เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางสถาปัตยกรรม และอาคารโบราณสมัยรัชกาลที่ 5 และ 3) ด้านปัจจัยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววิถีคลองในพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในพื้นที่ภาคกลาง ชุมชนท่าคา มีการบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยเน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การอนุรักษ์วิถีชีวิตริมคลอง การทำเกษตร คงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชน มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่โดดเด่น และเป็นจุดเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวทางน้ำ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ชุมชนคลองลัดมะยม มีเส้นทางการท่องเที่ยวทางน้ำที่หลากหลาย และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เมือง การเดินทางสะดวกและรวดเร็ว และชุมชนคลองบางหลวง มีเส้นทางการท่องเที่ยวทางน้ำที่หลากหลาย มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีศิลปะและวัฒนธรรมที่หลากหลาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เมือง การเดินทางสะดวกและรวดเร็ว และมีเอกลักษณ์ในด้านวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำดั้งเดิม ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชุมชนคลองสวน 100 ปี มีการอนุรักษ์วิถีชีวิตของชาวคลองสวน ทั้งชาวไทยจีน ไทยพุทธ ไทยมุสลิม มีวัฒนธรรมผสมผสานอย่างลงตัวและมีเสน่ห์ มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่โดดเด่น ที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับคลอง และชุมชนริมน้ำจันทบูรคลองจันทบุรี เป็นชุมชนเก่าแก่ของชาวจีนและญวนอพยพตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีลักษณะเป็นตึกแถวโบราณลวดลายไม้จำหลักอ่อนช้อย งดงาม อยู่ตามบานประตูหน้าต่างและมุมอาคาร วิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นบ้านเรือนริมน้ำเก่าสมัย ร.5 และสถาปัตยกรรมโบราณ

คำสำคัญ: ศักยภาพ, วิถีคลอง, การท่องเที่ยววิถีคลอง, ภาคกลาง, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ABSTRACT

Project code : RDG62T0151
Project title : The Study of Canal Tourism Potential in Thailand: Central and East Regions.
Investigator : Waleerak Sittisom (Ph.D) (Suan Sunandha Rajabhat University)
Project duration : 8 months

The main objectives of this article was to investigate, analysis, generate data base and evaluate the canal tourism resources at the central and eastern regions of Thailand. This article was conducted by mix- methods involving both theoretical theory and related research areas. The data collection through surveys, interviews, evaluations and observations from the stakeholders. The stakeholders were divided into 2 groups: the in-depth interviews of 30 people and focus group with the total number of 80 people. In terms of the representatives from the government and private sectors group utilized the concept of brainstorming to collect the data with the total of 100 participants and in- depth interview from 20 participants. In addition, for the expert group we utilized the in- depth interview with 10 participants.

The research results discovered that in terms of evaluating tourist sites in the central region including Kla community, Khlong Lat Mayom community, Khlong Bang Luang community and the eastern region including Khlong Suan 100- year community and Chanthabru waterfront community. There have various tourism resources, for example, natural resources, the way of life, customs and traditions, history identity and identity of the river in the following areas: 1) The process of tourism development for canal way in the central and eastern regions. The Lad Khlong Mayom Community Khlong Bang Luang Community and the eastern region Khlong Suan 100-year community and Chanthabru waterfront community consisted of many great resources which potentially can attract the attention from the tourists. For example, the canal routes for cruise ships and boat to see the way of life in the community; provide more options for tourists to travelling which they could decide whether they desire to transport by land or water; provide the accommodation, and

homestay within the community. The facilities are also available such as sufficient parking places, the bathroom is clean and adequate, full service of security, and health care center. Moreover, tourism activity that focuses on the agricultural, conservation of culture and local knowledge wisdom experiences are also available.

2) Regarding to the canal tourism database at the central can be concluded that:

1. Tha Kha community is model for the agricultural tourism, culture, the way of life with the natural tourism resources. 2. Khong Lat Mayom community is a cultural tourist attraction, the way of life with a variety of tourism resources. 3. Khlong Banf Luang community is also a cultural tourist attraction, the way of life, and has the historical tourism recourses. In the eastern region; 1. Khlong Suan 100- year community is a cultural tourist destination with a diverse range of tourism resources that combined between Thai, Chinese and Muslim. It is a historical tourist attraction, the way of life with architectural tourism resources and the ancient buildings since King Rama the fifth. Lastly, 3) The improvement factors of canal tourist attraction in central and eastern regions. 1. The Tha Kha community has tourism management focusing on the participants of the people in the community, preserving the way of life along with keeping the distinctive identity of the community. They are outstanding historical stories and it is the connecting point for water tourism routes and environmental conservation. 2. Khlong Lat Mayom community, there are various water tourism routes and tourist attraction near the city which is very convenient and fast for transport. 3) Khlong Bang Luang community, there are also have various water tourism route, cultural attractions that are diverse in art and culture. It located nearby the city which is convenient to visit.

Keywords: Potential, Canal, Canal Tourism, Central, Eastern)